

hyperreaktivity. Od infekčních a dalších onemocnění lze alergickou rinitidu odlišit zejména přítomností svědění, slzení a zčervenání očí a nepřítomností horečky (3, 6, 7, 8).

V rámci volby terapie pacientů s alergickou rýmou lze využít doporučení stupňovité multidisciplinární péče, které je zaměřeno nejen na farmakoterapii, ale i správnou indikaci alergenové imunoterapie (9).

Alergická astma je chronický zánět sliznice bronchů s projevy obvykle reverzibilní obstrukce, vedoucí k jejich hyperreaktivitě a remodelaci. Alergie je nejčastější příčinou rozvoje astmatu s alergickou rýmou jako hlavním rizikovým faktorem. U alergiků se astma často projevuje atypicky, pouze vleklým dráždivým kašlem nebo opakujícími se obstrukčními bronchitidami. Příznaky jsou často variabilní a vyskytují se především v noci a nad ránem (3, 10, 11).

Nejčastější formou oční alergie je sezónní nebo celoroční alergická konjunktivitida, která obvykle doprovází alergickou rinitidu. Typické projevy jsou svědění očí, zarudnutí spojivek a nadměrné slzení. Mezi další oční alergie patří vernální keratokonjunktivitida (vernální katar), atopická keratokonjunktivitida, gigantopapilární konjunktivitida a kontaktní alergie (3).

Potravinové alergie jsou nežádoucí reakcí na potravinu vedoucí k abnormální aktivitě imunitního systému. Nejčastější potravinové alergen u dětí jsou kravské mléko, vejce, pšeničná mouka a sója. U starších dětí a dospělých jsou častější alergie na arašidy, stromové ořechy, ovoce, zeleninu, ryby, mořské plody a semena. Mezi nejčastější gastrointestinální příznaky patří nauzea, bolesti žaludku až křeče gastrointestinálního traktu, či průjem. Dalšími příznaky mohou být rinokonjunktivitida, laryngospasmus, kašel a dyspnoe. Nejzávažnějším příznakem je anafylaxe až anafylaktický šok (3).

Na rozdíl od alergií jsou potravinové intolerance způsobeny neimunologickou přecitlivělostí. Patří sem zejména laktózová, fruktózová nebo histaminová intolerance (3).

Kopřivka (urtikarie) je nejčastější akutní kožní alergií. Typickými příznaky jsou prchavé výsevy svědivých pupenů, lokalizované nebo generalizované. Často bývají doprovázeny zarudnutím a otokem (3).

Atopický ekzém (alergická dermatitida) je vícefaktorové, neinfekční, zánětlivé, chronicky recidivující onemocnění kůže. Může doprovázet další alergická onemocnění, např. astma, alergickou rinitidu nebo potravinovou alergii (3).

Lékové alergie patří mezi idiosynkratické nežádoucí účinky léčiv neboli nežádoucí účinky typu B. Řešením je danému léčivému přípravku se do budoucna vyhnout. Mezi léčiva s častějším výskytem alergických reakcí patří zejména antibiotika, např. betalaktamová, nebo jodové kontrastní látky (3).

Anafylaktická reakce je nejzávažnějším projevem alergické reakce, vzniká náhle, a je potenciálně život ohrožující. Mezi klinické projevy patří náhle vznikající kožní výsev, otok a obstrukce dýchacích cest, bronchospasmus, vazodilatace vedoucí k hypotenzi až zástavě srdce. Terapií je intramuskulární podání adrenalinu. Základem laické první pomoci je okamžité přivolání rychlé záchranné služby. Při bodnutí hmyzem, po podání injekčního léčiva – snaha o zpomalení vstřebávání alergenu: ochlazení místa vpichu, eventuálně zaškrcení končetiny, dále zajištění volných dýchacích cest (prevence aspirace) a přísun čerstvého

Tab. 1. Přehled obchodovaných volně prodejných přípravků na léčbu alergických onemocnění

Skupina látek	Léčivá látka	Obchodní název
antihistaminika I. generace	dimetinden	Fenistil gtt, gel
	difenhydramin	Psilo-balzam
antihistaminika II. generace	cetirizin	Analerpin tbl, Zodac por sol gtt, sir, tbl, Zyrtec por sol gtt, tbl
	loratadin	Claritine tbl, Loratadin-ratiopharm tbl
antihistaminika II. generace s imunomodulačním účinkem	levocetirizin	Analerpin Neo tbl, Xyzal por sol, tbl, Zenaro tbl
	desloratadin	Desloratadin Ratiopharm tbl
	bilastin	Xados tbl
lokální antihistaminika	azelastin	Azelastin COMOD oph gtt, Allergodil oph gtt, Allergodil Forte nas spr
	levokabastin	Livostin oph gtt, nas spr
glukokortikoidy	beklometason	Beclomet Nasal Aqua nas spr
	flutikason	Flixonase nas spr
	hydrokortison	Hydrocortison Léčiva ung
α-sympatomimetika	nafazolin	Sanorin nas gtt, spr, Sanorin Combi nas gtt, Sanorin Emulze nas gtt
	oxymetazolin	Afrin nas spr, Nasivin nas gtt, spr, Sinex Vicks nas spr
	tramazolin	Muconasal Plus nas spr
	xylometazolin	Mar Rhino nas spr, Nasenspray Al nasa spr, Nasic nas spr, Olynth nas spr, Olynth HA nas spr, Olynth Plus nas spr

vzduchu, zklidnění nemocného a při selhání vitálních funkcí zahájení kardiopulmonální resuscitace (5, 12).

Příčiny a rizikové faktory pro rozvoj alergií

Atopie je genetická predispozice k hyperprodukci IgE protilátek a rozvoji přecitlivělosti časného typu a je vázána na skupinu genů. Může vyvolat alergii, astma nebo atopický ekzém. Jestli se alergie projeví, závisí na mnoha faktorech včetně environmentálních. Mezi rizikové faktory prostředí patří znečištěné ovzduší a cigaretový kouř. Specifickým typem alergie je alergie neurogenní. Vzniká působením látek v centrálním nervovém systému, např. v důsledku stresové situace bez přítomnosti alergenu. Typickým příkladem je průduškové astma (2).

Alergie patří mezi civilizační onemocnění, které se může projevit v každém věku. Mezi další rizikové faktory patří chemizace životního prostředí, nevhodné stravování a nekvalitní strava obsahující množství barviv nebo konzervačních látek, nadužívání léčiv a nedostatek pohybu. Jedná se o souhrn příčin, které se projevují alergickou reakcí a mohou vést až k reakci patologické (2, 6).

Samoléčba alergických onemocnění

Samoléčba alergických onemocnění je určena ke krátkodobému zmírnění méně závažných příznaků. Mezi volně prodejné léčivé přípravky v samoléčbě alergických onemocnění se řadí lokální i systémová antihistaminika, lokální glukokortikoidy a přídatná symptomatická terapie lokálními sympatomimetiky (6).

Před výběrem léčivého přípravku je nezbytné zhodnocení vhodnosti samoléčby alergických onemocnění u konkrétního pacienta lékárníkem nebo farmaceutickým asistentem. Odborník nejdříve pečlivě